

**АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНО-СЦЕНІЧНИЙ ТАНЕЦЬ»
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

Пригода Л. Б.

доцент, доцент кафедри хореографії

Полтавський національний педагогічний університет

імені В. Г. Короленка

м. Полтава, Україна

Українські народні танці створювались та розвивались впродовж усієї історії українського народу. Завдяки тому, що у танцях відтворюється життя народу, його світогляд, традиції та звичаї, він є невід'ємною складовою культури українського народу. Крім того, українські народні танці займають помітне місце в репертуарі хореографічних колективів України. Серед яких: Національний заслужений академічний ансамбль танцю України імені П. Вірського, Національний заслужений академічний український народний хор України імені Г. Верьовки, Черкаський державний заслужений український народний хор, Державний академічний Волинський народний хор, заслужений академічний Закарпатський народний хор, Заслужений Прикарпатський ансамбль пісні і танцю України «Верховина», Заслужений Буковинський ансамбль пісні і танцю, Академічний ансамбль пісні і танцю «Гуцулія» та низка самодіяльних танцювальних колективів.

Для підготовки професійних артистів ансамблів народних танців, керівників аматорських хореографічних колективів та вчителів хореографії у закладах вищої освіти України здійснюють навчання за освітніми програмами «Хореографія» та «Середня освіта (Хореографія)». Освітній компонент «Український народно-сценічний танець» входить до переліку обов'язкових навчальних дисциплін під час підготовки майбутнього хореографа-фахівця. Якщо детально проаналізувати процес

вивчення даної навчальної дисципліни у закладах вищої освіти, то можна зупинитись на наступних аспектах.

По-перше, важливим питанням є визначення стилістичних особливостей українських народних танців та їх районування. Яким же чином відбувається цей розподіл і що впливає на нього? Подібних класифікацій існує декілька. Наприклад, О. Голдріч вважає, що на формування стилістичних особливостей народного танцювального мистецтва дуже помітно впливає географічне положення та пропонує розподіл на п'ять локальних районів [3, с. 52]. А С. Зубатов розділяє навчальний матеріал по вивченню українського народного танцю на Середню Наддніпрянщину, або просто Наддніпрянщину, куди увійшли області Центральної України та Карпатський край, куди входять Прикарпаття (Гуцульщина, Покуття, Опілля, Бойківщина, Лемківщина), Буковина та Закарпаття. У посібнику Т. Повалій запропоновано знайомитись із характеристикою восьми історико-етнографічних регіонів України, серед яких Центральна Україна, Слобожанщина, Полісся, Волинь, Поділля, Буковина, Гуцульщина та Закарпаття. Автор вважає, що етнографічне районування – це поділ території на локальні культурно-побутові групи населення, які мають спільні риси мовного, звичаєвого, господарського характеру, зумовлені природним середовищем та історичним розвитком кожної групи, а також етнокультурними взаємозв'язками з сусідніми народами [6, с. 30]. На наш погляд саме ця пропозиція найбільш користується попитом серед викладачів українського народного танцю, саме цей розподіл на регіони можна зустріти у назвах змістових модулів сілабусів та робочих програм з даної дисципліни. Наприклад, Змістовий модуль «Стилістичні особливості народних танців Поділля» або Змістовий модуль «Народне хореографічне мистецтво Буковини» або Змістовий модуль «Народні танці Закарпаття» та інші.

Другий аспект, що є досить актуальним, якими посібниками та підручниками користуються зараз викладачі українського народно-сценічного танцю. На сьогоднішній день ми можемо розділити інформаційні друковані джерела на декілька груп. До першої відносимо посібники, у змісті яких присутні вправи біля

станка, вправи на середині класу та композиції українських народних танців (Є. Зайцев, С. Зубатов, В. Каміна та ін.). До другої групи можна віднести посібники, підручники, у змісті яких присутні опис загальної характеристики народних танців, опис рухів, опис композицій танців та нотний матеріал (А. Гуменюк, В. Верховинець, Т. Повалій та ін.). До третьої групи можна віднести збірники по опису танців різних регіонів України (Буковинський танець, Танці Полтавщини, Танці Закарпаття, Танці Запорізького краю та ін.).

Але виникає питання, з якого посібника можна розпочинати процес вивчення цієї дисципліни? На наш погляд, перше місто по важливості та змісту можна віддати роботі В. Верховинця «Теорія українського народного танцю» [2]. Автор створив наукову працю з питань хореографії, в якій знайшли теоретичне обґрунтування основні засади його хореографічної школи. У праці пропонується розроблена вперше в Україні методика запису хореографії, де В. Верховинець надає назви багатьом рухам. Автор не тільки зібрав надзвичайно цінний фольклорний матеріал, а й науково опрацював його, зробивши основою при постановці українських народних танців. Робота В. Верховинця стала базою для розвитку українського народного танцю на Україні і поза її межами та основою для створення наукових праць з українського народного хореографічного мистецтва. Робота «Теорія українського народного танцю» стала першою спробою систематизації й узагальнення творчих досягнень українців у галузі народного танцювального мистецтва.

Ґрунтовна робота С. Зубатова «Методика викладання українського народного танцю» для першого та другого років навчання побачила світ у 2017 та 2018 роках, а у 2020 році було здійснене друге видання. Автор узагальнив свій багаторічний досвід і надав системне викладання навчального матеріалу з використанням гарних малюнків, змістовних описів та нотного матеріалу [4, 5].

Посібник Т. Повалій «Теорія та методика викладання українського народного танцю» пропонує цікавий теоретичний та практичний матеріал, що сприятиме якісному рівню

підготовки студентів-хореографів. Авторка пропонує ознайомитись із загальною характеристикою історико-етнографічних регіонів України, їх основними танцями і рухами, а також надає цікавий матеріал щодо українського національного вбрання відповідних регіонів.

Унікальною є робота К. Василенка «Лексика українського народно-сценічного танцю», у якій зібрано та описано велика кількість рухів українських народних танців різних регіонів, що розподілені у двадцять одній групі [1]. Мистецька цінність даної роботи полягає в тому, що автор вперше обґрунтував чимало теоретичних, методичних та проблемних питань, які цікавлять сучасних теоретиків та практиків української народно-сценічної хореографії.

Отож, можемо констатувати, що зараз в Україні продовжується процес розвитку школи українського народно-сценічного танцю. Викладачі закладів вищої освіти демонструють власний досвід на Міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних конференціях, науково-практичних семінарах, проводять майстер-класи, демонструючи особливості виконання українських народних танців різних регіонів нашої країни. На нашу думку, сучасним майстрам українського народно-сценічного танцю необхідно активніше підсумовувати власний досвід та видавати нові посібники. А це в свою чергу обов'язково приведе до покращення якості хореографічної освіти в Україні.

Література:

1. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю. К. : Мистецтво., 1996. 496 с.
2. Верховинець В. М. Теорія українського народного танцю. К. : Мистецтво, 1968. 150 с.
3. Голдрич О. С. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. Львів : Край, 2003. 172 с.
4. Зубатов С. Л. Методика викладання українського народного танцю: підручник. К. : Ліра-К, 2020. 376 с.

5. Зубатов С. Л. Методика викладання українського народного танцю. Другий рік навчання : підручник. К. : Ліра-К, 2020. 416 с.

6. Повалій Т. Л. Теорія та методика викладання українського народного танцю : навч. посіб. Суми : СПДФО Повалій К. В., 2015. 250 с.

ПІДГОТОВКА КОНЦЕРТМЕЙСТЕРІВ ТА АРТИСТІВ АНСАМБЛЮ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ

Сердюк Я. О.

*кандидат мистецтвознавства,
старший викладач кафедри фортепіано
Харківська державна академія культури
м. Харків, Україна*

Пандемія COVID-19, згодом – повномасштабна російсько-українська війна поставили професійну музичну освіту в Україні у складне становище. Особливо це стосується не теоретичних курсів, де основою є лекції, а основним способом здобуття знань – опрацювання студентами певних фахових джерел, а практичні заняття, пов'язані із здобуттям певного комплексу виконавських навичок. У дисциплінах, пов'язаних із сольним виконавством, застосування засобів відеозв'язку, відео- чи аудіозапису загалом якщо не вирішує, то принаймні мінімізує проблему передачі студентіві основ виконавської майстерності. Однак викладання таких предметів як, наприклад, фортепіанний та камерний ансамбль, концертмейстерський клас, що включають розвиток навичок синхронної гри (в метроритмічному, динамічному, тембровому, штриховому планах), а також – варіювання манери виконання залежно від змін у грі партнера у конкретний момент часу, нарешті – розвиток навичок творчої комунікації, пошуку